

Türkiye Cümhuriyetile Çekoslovakya hükûmeti arasında medenî ve ticarî hususatı kazaiyeye dair karşılıklı münasebat hakkında aktedilen mukavelenamenin tasdiki hakkında 1/375 numaralı kanun lâiyhası ve Hariciye ve Adliye encümenleri mazbataları

T. C.
Başvekâlet
Muamelât müdürlüğü
Sayı: 6/1348

22-V-1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Medenî ve ticarî hususatı kazaiyeye mütedair karşılıklı münasebat hakkında Çekoslovakya Hükûmeti ile aktedilmiş olan mukavelenamenin tasdiki hakkında hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 19 - V - 1932 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibe ve teferrüatı ile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe lâiyhası

Medenî ve ticarî hususatı kazaiyeye mütedair karşılıklı münasebat hakkında Cümhuriyetimiz Hükûmeti ile Çekoslovakya Hükûmeti arasında bu defa akit ve imza edilmiş olan mukavelename Yüksek huzurlarına arz ve takdim kılınmıştır.

Bu mukavelename muamelede müsavat, kefalet ve depozitodan muafiyet, meccanî muzaheretü adliye, evrakı adliye tebliğatı, istinabe icrası ve bu husustaki eşkâl ve hukukî malûmat ve kanun ahkâmının tasdiki hususlarında ahkâmı muhtevi olup bu gibi beynelmilel mukavelâta mümâsildir.

Hükûmetimiz bu mukavelenameyi Büyük Millet Meclisinin tasdikına arzeder.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Karar No. 14
Esas No. 1/375

26 - VI - 1932

Yüksek Reisliğe

Türkiye cümhuriyetile Çekoslovakya Hükûmeti arasında medenî ve ticarî hususatı kazaiyeye dair karşılıklı münasebat hakkında arzedilen mukavelenamenin tasdiki hakkında arzedilen mukavelename-

nin tasdikı hakkında Hariciye vekâletince hazırlanarak encümenimize havale edilmiş olan kanun lâyihası tetkik ve müzakere olundu.

Hükûmetin esbabı mucibe mazbatasındaki mütaleata iştirak eden encümenimiz işbu mukavelename ile tasdikına ait kanun lâyihasını kabul etmiş ve bermucibi havale Adliye encümenine tevdiine karar vermiştir.

Hariciye E. Reisi	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza
Siirt			Kocaeli	Elâziz	Manisa
Aaza	Aza		Süreyya	Fazıl Ahmet	Yakup Kadri
Bolu	Erzincan				
Falih Rifka	Saffet				

Adliye encümeni mazbatası

F. B. M. M.
Adliye encümeni
Karar No. 48
Esas No. 1/375

27- VI - 1932

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti ile Çekoslovakya Hükûmeti arasında medenî bir ticarî hususatı kaziyeye mütedair karşılıklı münasebat hakkında akt ve imza edilmiş olan mukavelenamenin tasdikı hakkında tanzim olunan kanun lâyihası Başvekâletten 22 - V - 1932 tarih ve 6/1348 numaralı tezkeresi Hariciye encümeninin mazbatasile birlikte Adliye encümenine tevdi edilmekle tetkik ve müzakere olundu:

Aktedilen mukavelename Âkit Devletler tebaasının muamelelerinde müsavat esası dairesinde adli tebliğatın ve istinabe ierasının ve adli müzaherete nailiyetin hukukî esaslar dairesinde ve karşılıklı olarak tanzimine mütedair olmakla beynelmilel mümasil mukavelelere uygun ve mevzuatımıza muariz hükümlerden âri bulunmakla tasdikı mutazammın lâyihanın kabulüne encümenimizce ittifakla karar verilmiştir.

Heyeti umumiyeye arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe takdim olundu.

Adliye E. Rs. N.	Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
M. M.	Yozgat	Kocaeli	Edirne	Antalya	Kars	Konya	Manisa	Balıkesir
Salâhattin	A. Hamdi	Rağıp	Şeref	Haydar	Nazif	T. Fikret	Refik Şerket	Vasfi

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Çekoslovakya Cumhuriyeti arasında medenî ve ticarî hususatı kaziyeye mütedair karşılıklı münasebat hakkında aktolunan mukavelenamenin tasdikına mütedair kanun lâyihası

MADDE 1 — Medenî ve ticarî hususatı kaziyeye mütedair karşılıklı münasebat hakkında Çekoslovakya Hükûmeti ile Pragda 22 ağustos 1930 tarihinde imza edilmiş olan mukavelename kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — İşbu kanun neşri tarihinden itibaren muteberdir.

MADDE 3 — İşbu kanunun icrasına Adliye ve Hariciye vekilleri memurdur.

19 - V - 1932

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
İsmet		Zekâi	Ş. Kaya	Dr. T. Rüştü	M. Abdülhalik
Mf. V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Esat	Hilmi	Mustafa Şeref	Dr. Refik	Ali Rana	Muhlis

TÜRKİYE CÜMHURİYETİLE ÇEKOSLOVAKYA CÜMHURİYETİ ARASINDA MEDENİ VE TİCARİ HUSUSATİ KAZAİYEYE MÜTEDAİR KARŞILIKLI MÜNASEBAT HAKKINDA MUKAVELENAMÉ

Çekoslovakya'da Türk vatandaşlarının ve Türkiyede Çekoslovak vatandaşlarının medenî ve ticarî hususatta adli himayelerile iki memleket makamâtı adliyesinin yekdiğerine ibraz etmeleri muktazi mütebakil muaveneti tanzim etmek arsuza ile hareket eden Türkiye Cümhuriyeti ve Çekoslovakya Cümhuriyeti bu bapta bir mukavele aktine karar vermişler ve murahhasları olarak,

Türkiye Reiscühuru Hazretleri:

Haricie vekâleti müsteşarı, birinci sınıf elçi Menemenli Numan Beyeendiği;

Çekoslovakya Reiscühuru Hazretleri:

Haricie nezaretinde elçi ve fevkalâde murahhas, Hukuk doktoru Müsyü Pavel Wellner ile, Adliye nezaretinde âli müşavir ve Hukuk doktoru Müsyü Antonin Koukal'ı.

Tayin etmişler, ve müşarileyhim bu baptaki salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ile usul ve kaidesine muvark buarak atideki hükümleri kararlaştırılmışlardır:

BİRİNCİ FASIL

Adli himaye

Madde — 1

Muamelede müsavat

1 - Âkit devletlerden her birinin tebaası, diğêrinin arazisinde şahıslarının ve mallarının kanunî ve adli himayesi hususunda mahallî tebaa gibi muamele göreceklerdir.

2 - Bu hususta mahakime serbesşte müracaat edecekler bu hususta ve mahallî tebaanın tâbi olduğu şerait ve eşkâl dahilinde dava eyliyebileceklerdir.

Madde — 2

Kefalet ve depozitodan muafiyet

1 - Âkit devletlerden biri tebaasında olup ta, devletlerden biri dahilinde ikametgâhı bulunan ve diğêr devlet mahakimi huzurunda müddei veya dahil fiddava olanlardan gerek eenebi sıfatları dolayısıyla, gerek memleket dahilinde ikametgâhı veya meskeni bulunmaması dolayısıyla, her ne nam ile olursa olsun, hiç bir kefalet veya teminat akçesi talep edilemeyecektir. ?

2 - Aynı kaide masarifi muhakemeyi teminen müddei veya dahil fiddava olanlardan talep edilen tediyat hakkında da caridir.

Madde — 3

2 — Gerek ikinci madde ve gerek divanın ikame olunduğu memleket kanunları mucibince kefalet, teminat akçesi veya masarifi muhakeme tediyesinden muaf olan müddei veya dahili fiddava aleyhine Âkit Devletlerden birinin arazisi dahilinde sadır olan masarifi muhakeme tediyesine mahkûmiyet kararı, diğêr Devletin salâhiyettar makamâtı tarafından meceanen lâzimüttenfiz olacaktır.

2 - Talep diplomasi tarikile veya alâkadâr tarafça doğrudan doğruya salâhiyettar makama müracaat suretile yapılabilecektir.

3 - Masarifi muhakeme miktarını sonradan tesbit eden adli kararlar hakkında aynı kaide tatbik olunur.

Madde — 4

1 - Malûm olan tarafın bilâhara yapacağı müracaat müstesna olmak üzere, üçüncü maddede

mezkûr masarife müteallik kararlar, tarafeyn istima olunmadan, icranın takip olunduğu memleketin kanunlarına tevfikân lâzimüttenfiz itibar olunacaktır.

2 - Temyiz talebi hakkında ittihazı karara salâhiyettar olan makam :

a) Mahkûmiyet kararının, sadır olduğu memleket kavanini mucibince, kaziyei muhkeme halini iktisap edip etmediğini,

b) Kararın fıkrai hükmiyesine kendisinden talep vâki olan devletin lisanında veyahut Fransızca muharrer olup talep eden devletin veya konsolosluk memuru yahut talep eden veya kendisinden talep vâki olan devletin muhalef bir tereümanı tarafından aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir tereümenin merbut olup olmadığını, tetkik ile iktifa eyliyecektir.

3 - İkinci fıkranın (a) kısmında mevzu şartın ifası için, talep eden devletin salâhiyettar makamının, kararın kaziyei muhkeme halini iktisap eylediğini mübeyyin bir meyanamesi kâfi gelecektir. İşbu makamın salâhiyeti, mezkûr devletin adlî idaresinin en yüksek memuru tarafından tasdik edilecektir. Mevzubahs beyanname ve tasdikname ikinci fıkranın (b) kısmında mezkûr kaideye tevfikân tereüme edilmelidir.

4 - Alâkadar tarafça aynı zamanda talep edilmesi şartile, ikinci fıkranın (b) kısmında mezkûr beyan, tereüme ve tasdik harçlarının miktarını tenfiz talebi hakkında ittihazı karara salâhiyettar olan makam tesbit edecektir. Bu harçlar dava masrafları olarak telâkki olunacaktır.

Madde — 5

Meccanî müzaheretü adliye

Âkit devletlerden birinin tebaası, diğer devletin arazisi üzerinde, tebaai mahalliye ile aynı şart dahilinde meccanî müzaheretü adliyeden müstefit olacaklardır.

Madde — 6

1 - Fakrihal vesikası, müstedinin mutat meskeni makamâtı tarafından, veya böyle bir mesken mevcut olmadığı takdirde, halen meskeni olan mahal makamâtı tarafından ita edilmelidir.

2 - Müstedi, meccanî müzaheretü talebinin yapıldığı memlekette ikamet etmiyorsa, fakrihal vesikası, ibraz edileceği memleketin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından meccanen tasdik edilecektir.

3 - Müstedi, Âkit Devletlerden birinin arazisi dahilinde ikamet eylemediği takdirde, mensup bulunduğu Devletin salâhiyettar siyasî veya konsolosluk memuru tarafından muta bir vesika kifayet edecektir.

Madde — 7

1 - Müstedi, meccanî müzaheretü adliye talebinin yapıldığı memleket dahilinde ikamet eylediği takdirde, fakrihal vesikası vermiye salâhiyettar olan makam, müstedinin mensup olduğu memleket makamâtından vaziyeti maliyesi hakkında lâzımgelen malûmatı alabilecektir.

2 - Meccanî müzaheretü adliye talebi hakkında karar ittihazile mükellef olan makam, salâhiyetli dairesinde, kendisine verilen vesaik ve malûmatın doğruluğunu kontrol etmek vekâfi derecede tenevür için, mütemmim malûmat istihsal eylemek hakkını muhafaza eder.

Madde — 8

Âkit Devletlerden birinin salâhiyettar makamı tarafından müzaheretü adliyeden müstefit edilen taraf, bu müzaheretten aynı davaya müteallik olarak diğer Devletin makamâtı adliyesi huzurunda, işbu mukavelename ahkâmına tevfikân yapılan bilûnum usule müteallik muamelâtta da müstefit olacaktır.

İkinci fasıl

Makamatı adliyenin karşılıklı müzaheretii

Madde — 9

Evrakı adliye tebliği

1 - Medenî ve ticarî hususattâ, Âkit Devletlerden birinin adli makamatından sadır olup diğer Devletin arazisi dahilinde mukim eşhasa ait bulunan evrakın tebliği, talep eden Devletin konsolosu tarafından kendisinden talep veki olan Devletin tayin edeceği makama tevdi edilecek talepname üzerine icra kılınacaktır. İrsal edilen varakanın sadır olduğu makamı, tarafeyn isim ve sıfatlarını, muhatabın adresini, mevzubahs varakanın mahiyetini mübeyyin olan talepname, kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında yazılmış olacaktır. Tebliğ edilecek evrakın, dördüncü maddenin ikinci fıkrasının (B) kısmında muharrer kaideye tevfikân tasdik kılınan bir tercümesi talepnameye leffedilecektir.

2 - Kendisine talepname irsal edilen makam, tebliğ keyfiyetini müsbit veya tebliğe mâni olan hadiseyi mübeyyin vesikayı konsolosa gönderecektir. Mahal itibarile ademi salâhiyet halinde mezkûr makam talepnameyi resen salâhiyettar makama gönderecek ve derhal konsolosa malûmat verecektir.

Madde — 10

1 - Tebliğ, kendisinden talep vâki olan devletin salâhiyettar makamı tarafından icra edilecektir. İkinci fıkrada mezkûr ahval hariç olmak üzere, işbu makam, muhatap tebellûğa hazır olduğunu beyan ettiği takdirde tebliği varakanın kendisine tevdi suretinde icra ile iktifa edebilecektir.

2 - Talep eden makamın müracaatı üzerine, tebliğ, kendisinden talep vâki olan makam tarafından, gerek bu kabîl tebliğat için meri dahilî mevzuatına tevfikân gerek kendi kanunlarına münafi olmamak şartile, bir şekli mahsusta icra edilebilecektir.

Madde — 11

Tebliğin icra edilmiş olduğu, gerek muhatabın tarihli ve musaddak bir makbuzu, gerek kendisinden talep vâki olan devlet tarafından tanzim edilip tebliğ keyfiyetinin şekli ve tarihini mübeyyin bir şahadetnamesi ile ispat edilecektir.

Madde — 12

İstinabe icrası

1 - Medenî ve ticarî hususatta Âkit Devletlerden birinin adli makamı kendi mevzuatına tevfikân diğer Devlet salâhiyettar makama istinabe tarikile müracaat ederek bu makamdan, havzai kazası dahilinde gerek bir tahkik muamelesinin ve gerek diğer adli muamelelerin icrasını talep edebilecektir.

2 - İstinabe varakası, talep eden Devletin konsolosu tarafından kendisinden talep vaki olan Devletin tayin edeceği makama tevdi edilecektir. İşbu varakaya kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında yazılıp talep eden Devletin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından, yahut talep eden veya kendisinden talep vaki olan Devletin muhalef bir tercümanı tarafından aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir tercüme raptedilecektir.

3 - İstinabe varakasının irsal kılındığı makam, istinabenin icrasını veya icrasına mâni olan hâdiseseyi mübeyyin vesikayı konsolosa gönderecektir. Mahal itibarile ademi salâhiyet halinde mezkûr makam istinabe varakasını resen salâhiyettar makama gönderecek ve derhal konsolosa malûmat verecektir.

Madde — 13

1 - İstinabenin gönderildiği adli makam, istinabenin icrası için, kendi memleketi makamının istinabelerin icrasında tatbik ettiği aynı müeyyideleri kullanmaya mecbur olacaktır. Davaya halinde bulunan tarafeynin şahsen icabet etmesi matlûp olduğu zaman bu müeyyidelerin tatbiki mecburî olmayacaktır.

2 - Takip edilecek usule gelince, kendisinden talep vâki olan makam istinabenin icrasında kendi memleketinin kanunlarını tatbik edecektir; maamafih, talep eden devletin, hususî bir şekil tatbikini istihdaf eden arzusu, bu şekil, kendisinden talep vâki olan devletin kavaninile mügayir olmamak şartile, isaf edilecektir.

3 - Alâkadar tarafın hazır bulunabilmesi için, istinabenin icra edileceği tarih ve mahal, arzu ettiği takdirde, talep eden makama bildirilecektir.

Madde — 14

Konsolos tarafından talep edilen bir tebliğin veya konsolos tarafından gönderilen bir istinabenin icrasında dolayî zuhur edebilecek olan bileümle müşkûât diploması tarikile halledilecektir.

Madde — 15

Evrakı adliye tebliğinin veya istinabe icrasının reddi

Şayet bir Devlet arazisi üzerinde vukubulacak bir tebliğ veya bir istinabe icrasını, hukuku hükümlerine, emniyetine veya intizamı âmmeye hâlel getirecek mahiyette bulursa, bu tebliğin veya istinabenin icrasını reddedebilir. Bundan maada, bir istinabenin icrası, evrakın mevsukiyeti tebeyyün etmediği, veya kendisinden talep vaki olan Devletin arazisinde bu istinabenin icrası kuvveî adliyenin salâhiyeti dahilinde bulunmadığı takdirde de reddedilebilir.

Madde — 16

Evrakı adliye tebliği ve istinabe icrası masrafları

1 - Tebliat ve istinabe icrası her hangi bir mahiyette hiç bir masraf veya resim tediyesine mahal vermiyecektir.

2 - Maamafih, kendisinden talep vaki olan Devlet şahitlere veya ehli hibrelere verilen tazminatın, ve şahitlerin tavan isbatı vücut etmemeleri halinde icap eden memur müdahalesi masraflarının, veya evrakı adliye tebliğatının veya istinabe varakalarının bir şekli mahsusta icrasından mütevellit masrafların talep eden Devletten iadesini istemek hakkını haiz olacaktır.

Madde — 17

Sefaret ve konsolosluk memurları tarafından evrakı adliye tebliği ve istinabe icrası

1 - Âkit Devletlerin her birinin, diğer Devletin arazisinde bulunan tebaasma doğrudan doğruya ve kuvveî cebriye istimal etmeden, siyasî veyahut konsolosluk memurları vasıtasile tebliğat icrasına hakkı vardır.

2 - İstinabe icrası için de aynı ahkâm muteberdir.

3 - İşbu maddenin tatbikinde müşkilât zuhur ettiği takdirde mukavelenin 9 uncu ve 12 nei maddeleri mucibince hareket edilecektir.

Madde — 18

Hukukî malûmat ve kanun ahkâmının tasdiki

Her Âkit taraf, diğer tarafın bir adli makamının, diploması tarikile tevdi ettiği talepname üze-

rine, kendi arazisi dahilinde meri kanunların metnini, ve icabı halinde, lâzımgelen diğer herhangi bir hukukî malûmatı verecektir. Talepname, hakkında malûmat ita edilecek olan hukukî meseleyi tasrih edecektir.

Üçüncü fasıl

Nihâi ahkâm

1 - İşbu mukavelename tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün olan en kısa müddet zarfında Ankarada teati edilecektir.

2 - Mukavele, tasdiknamelerin teatisinden üç ay sonra mevkii meriyete girecek ve Âkit devletlerden biri veya diğeri tarafından feshedilebilecektir; maamafih mukavele feshedildiği günden itibaren altı ay müddetle mevkii meriyette kalacaktır.

Yukarıdaki ifadatı tasdikan murahhaslar işbu mukavelenameyi imza etmişlerdir.

Pragda iki nüsha olarak bin dokuz yüz otuz senesi ağustosunun yirmi ikinci günü tanzim kılınmıştır.

M. Numan

M. Pavel Wellner

M. Antonin Koukal

İMZA PROTOKOLU

Aşağıda vaziülizma murahhaslar Türkiye Cumhuriyetile Çekoslovakya Cumhuriyeti arasında medenî ve ticarî hususatı kazaiyede karşılıklı münasebata dair bu günkü tarihli mukavelenin imzasına tevessül ettikleri esnada şu hükmü kararlaştırmışlardır:

Evrakı Adliye tasdiki muamelesinin ilgasının, müfit görüldüğü takdirde, iki Hükûmet arasında hususî bir mukavele mevzuunu teşkil edebileceğini kararlaştırmak hususunda tarafeyn mutabık kalmışlardır.

Diğer taraftan Âkitlerden birinin arazisinde tanzim olunan evrakı resmiyenin kuvvei müşbitesinin diğer taraf arazisinde, bu evrakın tanzim edildiği Devletin kavanini mucibince takdir edileceğini, ancak işbu kuvvetin, muamelenin cereyan ettiği taraf kanunlarına muayyen hududu geçmeyeceğini iki taraf kararlaştırmışlardır.

İki nüsha olarak Peragda bin dokuz yüz otuz senesi ağustosunun yirmi ikinci günü tanzim kılınmıştır.

M. Numa

M. Pavel Wellner

M. Antonin Koukal